

А. П. Романченко,

*д-р філол. наук, доц.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
професор кафедри української мови;*

В. А. Каназірська,

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
магістерка кафедри української мови*

ГОВІРКОВА ЛЕКСИКА ПІВДЕННОЇ БЕССАРАБІЇ І СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА: ЗІСТАВНИЙ АСПЕКТ

У статті здійснено порівняльний аналіз лексики говірки с. Плахтіївка Саратського району Одеської області та сучасної української літературної мови, проведено паралелі як на фонетичному, так і на лексичному рівнях. Визначено розбіжності говіркової лексики й літературної норми.

Ключові слова: говірка, діалект, сучасна українська мова, номінація, одяг, аксесуар.

Постановка наукової проблеми. Степовий говір студіювали В. М. Баденкова, О. М. Вікторіна, П. Ю. Гриценко, Т. В. Громко, В. П. Дроздовський, Н. Б. Клименко, А. О. Колесников, А. М. Мукач, В. М. Пачева, Г. Ф. Пелих, С. П. Самійленко, Т. Г. Шевченко та ін. Західностепові говірки вказаного говору ввійшли в коло наукових зацікавлень П. Ю. Гриценка, Т. В. Громко, В. П. Дроздовського, Ф. Т. Жилка, А. О. Колесникова, В. М. Пачевої, Г. Ф. Пелих, С. С. Поліщук, Т. Г. Шевченка тощо. Вивчення ж діалектної лексики південних районів території Дністра та Дунаю й нині є актуальним для сучасної діалектології, оскільки ця територія є ареалом пізнього формування зі складними різноспрямованими й різночасовими міждіалектними та міжмовними взаємовпливами.

Аналіз досліджень із проблеми. Розбіжності у вимові та значенні говіркової лексики в порівнянні з літературною мовою завжди привертало увагу багатьох мовознавців, які вивчали ту чи ту лексику. П. Ю. Гриценко досліджує теоретичні проблеми ареального варіювання української лексики й виявляє, що динаміка лексичного складу українських говорів є результатом міжмовної взаємодії. Очевидною є різна часова та просторова глибина запозичень, наявність різночасових впливів на українські говори [5, с. 217]. В. П. Дроздовський визначає загальні риси й відмінності в лексиці південнобессарабських говірок і загальнонародної української мови. Для порівняння використовуються матеріали слов'янських, романських та тюрко-татарських мов. Розглянутий у роботі лексичний корпус свідчить про те, що більшість діалектизмів утворено від загальновідомих в українській мові коренів і за допомогою загальноновживаних суфіксів та префіксів. Основа лексики говірок Бессарабського Примор'я загальнонародна [6, с. 22–25]. А. О. Колесников наголошує, що актуальною проблемою сучасної діалектології є системне дослідження лексики Південної Бессарабії на підставі єдиних методологічних засад говірок мов цього поліетнічного регіону й українських говірок. У регіоні компактно оселилися вихідці з різних місцевостей України. Це зумовило те, що на цій території, окрім широко представленого в полі- й монодіалектному вигляді південно-східного наріччя, є монодіалектні «мозаїчні вкраплення говірок південно-західного або рідше – північного діалектного типу» [7, с. 95]. Н. Б. Клименко переконана, що аналіз лексики одягу

східностепових говірок дає змогу визначити досліджувані говірки як такі, що утворилися переважно на основі південно-східного діалектного типу, хоч у деяких говірках спорадично виявляються риси південно-західного й північного діалектних типів. Уплив південно-західних говорів переважно відчутний у лексичному репертуарі тематичної групи назв одягу. Про це свідчить функціонування в окремих східностепових говірках репрезентантів семем: ‘старий одяг (загальна назва)’ – *‘цур’яа*, пор. бойк. *‘цур’а*: 1) ‘лахміття’, 2) ‘одяг’; ‘накидка на голову від холоду і дощу’ – *‘капка*, пор. закарп. *‘кана* ‘відлога в довгій і широкій свиті-бурці, що одягається на кожух’, ‘чоловічий шкіряний пояс зпряжкою’ – *‘нас*, пор. бойк. *‘нас* ‘пояс’. Географічне розташування передбачає відбиття в аналізованих говірках не лише результатів міждіалектного, але й міжмовного контактування, що сприяло формуванню значної фонетичної варіативності лексики одягу. Лексична реалізація деяких семем налічує кілька фонетичних або словотвірних варіантів: ‘чоловічий шкіряний пояс з пряжкою’ – *‘рем’ін’*, *‘ри’ем’ін’*, *‘ри’ем’ін’*; ‘одяг для немовлят у вигляді штанців зі шлейками й панчішками’ – *‘поўзун’ки*, *‘паўзун’ки*, *‘ползун’ки*, *‘палзун’ки*; ‘матеріал, який пришивають зі споду одягу’ – *‘п’ідкладка*, *‘подкладка*; ‘частина одягу, що облягає шию’ – *‘ворот’ник*, *‘ворот’н’ік* [8, с. 223-224]. Останнім часом назви одягу також ставали об’єктом пильної уваги Г. Г. Березовської [1; 2], О. Я. Гавадзин [4], Т. Б. Бобер [3], О. Новіцької [9]. Ми зосередимося на спільних та відмінних рисах, зібраній нами говіркової лексики на позначення одягу й аксесуарів у с. Плахтіївка Саратського р-ну Одеської області, провівши паралелі із сучасною українською літературною мовою (далі СУМ).

Метою пропонованої статті є порівняння назв одягу й аксесуарів у говірці Плахтіївки Одеської області та сучасній українській літературній мові. **Об’єктом** дослідження обрано діалектні назви одягу та аксесуарів, а **предметом** – фонетичні й семантичні характеристики вказаної лексики. У процесі вивчення говіркової лексики прислужилися *описовий метод* (для характеристики назв одягу та аксесуарів), *компонентний аналіз* (для встановлення семантики досліджуваної лексики), *зіставний метод* (для виявлення спільного й відмінного в говірці та сучасній українській мові). **Джерельну базу дослідження** становлять польові записи говіркового мовлення, здійснені 2018 р. за спеціально укладеним питальником. Для порівняння аналізованих назв із літературною нормою використано словник української мови в 11 томах [10]. **Теоретична цінність** отриманих результатів полягає в систематизації спільного й розбіжного у фонетичному й семантичному аспектах, а **практичне значення** – у потенційному використанні результатів у курсі діалектології й лексикології та в лексикографічній практиці.

Виклад основного матеріалу. У дослідженні описано чотири лексико-семантичні групи (ЛСГ): «Найменування чоловічого одягу», «Найменування жіночого одягу», «Найменування чоловічих аксесуарів», «Найменування жіночих аксесуарів». ЛСГ «Найменування чоловічого одягу» охоплює такі номінації, як *‘чоловічий костюм*, *‘сіряк*, *‘фуфайка*, *‘каптан*. У СУМ найменування *‘чолов’ічий кос’т’ум* поширене зі значенням ‘комплект верхнього одягу, який складається з піджака і штанів’ [10, IV, с. 308]. Таке саме значення реалізується і у с. Плахтіївка у словосполученні *‘чолов’ічий ку’с’т’ум* (фонетичний варіант – *‘кос’т’ум*), а також – у словах *‘т’вин’чик і’шта’ни*, поєднаних сурядним зв’язком, де *‘т’вин’чик* – ‘піджак’. Інформанти кажуть, що *‘«ран’ше не нази’вали ко’с’т’ум / нази’вали т’вин’чик і’шта’ни / т’вин’чик це п’і’зак / і’шта’ни по’шила і’т’вин’чик»* (В. П. Рубаха).

Лексема *‘с’ір’ак* у СУМ є реалізацією семеми ‘старовинний верхній довгополий одяг із грубого сукна’ [10, IX, с. 232]. Те саме значення реалізується в словах *‘с’ір’ак*, *‘с’и’р’ак*, *‘чик’мен*, *‘полу’шуба*, поширених у говірці с. Плахтіївка. Інформанти згадують, що *‘«ше ка’зали на’н’ого чик’мен ота’кий йак ото сол’дати но’сили / ‘ран’че*

шинел'абула» (В. І. Небога); «це йак полушуба» (М. В. Небога); «ну йак ото / попрост'ін'ку пошитий / в'ідлога / рукава / пола» (П. В. Саламаха); «во́ни ни́ заст'ї́балис'а над'ї́валис'а / та́к'і рукаў ре́глан / зна́йу у́д'їда бу́у та́кий с'ї́рий здо́ровий / во́ни не_обо́у́яс'ко́во с'ин'о́го ко́л'ору / бу́у і_чо́рний і_ко́ричнїє́ий але_з'валис'а с'ї́р'аки» (Л. С. Саламаха).

Номінація *фу́файка* в СУМ має значення 'тепла плетена, вовняна або байкова сорочка чи безрукавка', 'стьобана куртка на ваті' [10, X, с. 658]. Семема 'стьобана куртка на ваті' має фонетичні варіанти: *ку́файка* й *пу́файка*. Мешканці досліджуваного села кажуть: «ку́файка // то і́с_ц'о́го шило́с'а / і́с_ну́ си́у / ота́кий п'лотний матир'ї́ал бу́у // хто хо́т'ї́у у́_кого́ бу́ла шерс'т' та і́с_шерс'т'ї́ / і_то́д'ї стро́чили ку́файки / ку́файки це йак куртки бу́ли і_дл'а_ро́боти і_дл'а_чо́го / (М. П. Стариш).

Найменування *кап'тан* у СУМ відоме зі значенням 'старовинний чоловічий верхній одяг з довгими полами' [10, IV, с. 97]. Семема 'жупан, рід верхнього чоловічого і жіночого одягу' є реалізацією слів *каф'тан*, *кап'тан* (заст.) у с. Плахтіївка. Інформанти уточнюють, що «це чолов'їчий / то́же та́кий ко́роткий / бу́ли да́же та́к_от до́у_ген'ки́ / напо́доб'ї́ йак ку́файка / те́плий мус'к'ий од'ах // (Г. М. Пономаренко); ну́ тут на́шит'ї кар'мани о́тут на́шите / зе́леного ц'в'ету і_ра́зного / каф'тан на́зива́йеца // (М. В. Небога); і_ба́гат'ї і_б'їд'н'ї но́сили / це ве́рхн'ї́ од'а́г» (О. Ф. Власенко).

ЛСГ «Найменування жіночого одягу» охоплює такі лексеми: *блуска*, *спідниця*, *фартух*, *плахта*. У СУМ лексема *блуска* є реалізацією семема 'легкий (до пояса) жіночий одяг' [10, I, с. 203]. Мешканці с. Плахтіївка цей жіночий одяг називають по-різному: *блуска*, *блужочка*, *кофта*, *кофточка*, *коф'тина*, *кохточка*. Інформанти уточнюють: «блуска це та́ка на́р'адна у́нас а́так коф'тина» (Л. О. Жебко); «кофточка це ста́р'ї ше́ л'уди ка́жуть / а_ш'ас у́же на́ше поко́л'їна на́зива́ють блуска / ра́н'ше во́ни_ж ни́ го́тов'ї бу́ли а_шили та́ і_ка́зали кофта п'росто» (В. А. Пономаренко); «ра́н'ше з'вала́с' кохточка а_ш'ас блуска» (В. П. Рубаха).

Номінація *сп'їдниц'а* в СУМ реалізує значення 'жіночий одяг, що покриває фігуру від талії донизу' [10, IX, с. 523]. У говірці Плахтіївки семема 'зшитий жіночий поясний одяг' реалізується в лексемі *йупка*. Мешканці села вважають, що «сп'їдниц'а це по_ста́рому / а_ми йупка ка́жимо» (М. П. Стариш). Водночас інформанти виокремлюють *теплу сп'їдниц'у*, яку називають по-різному: *пухова сп'їдниц'а*, *тепла йупка*, *фanel'ка*, *фanel'а*, *йупка п'їт'низом*. Носії говірки згадують ще й таку інформацію: «бу́ли йупки п'їт'низом ста́р'ї / сп'їдниц'а бу́ла з'ве́рху» (М. П. Стариш).

Найменування *фар'тук* у СУМ функціює зі значенням 'передня частина поясного жіночого одягу, у вигляді шматка тканини певного фасону, який одягають спереду на спідницю, щоб запобігти їй забрудненню' [10, X, с. 556]. Також у досліджуваній говірці фіксуємо слова *фартушок* (зменш.-пестл форма до *фар'тук*), *поп'їредник* і *наг'рудник*. Господині зауважують: «фарту́шок ми од'а́га́ємо / ко́ли го́ту́ємо с'т'ї́стом / ко́ли пра́цу́ємо на_ви́ликден' / ми од'ї́ва́ємо обо́у́яс'ко́во фарту́шок чи́стен'к'ий» (Л. О. Жебко).

Опишемо слово *плахта*, яке в СУМ має значення 'давній жіночий одяг типу спідниці у вигляді двох зшитих до половини полотнищ переважно вовняної картатої тканини' [10, VI, с. 571]. Ця семема реалізується в лексемі *плахта*. Призначення *плахти* носії говірки визначають по-різному: «це ку́сок та́койі т'кан'ї то́у_с'тойї́ / пи́рини з_них шили́ / на_по́душки бра́ли / л'уди шили́ с_плахти да́же пла́т'а» (В. І. Небога); В. А. Пономаренко звертає увагу на те, що «от слова *плахта* п'їшла́ сло́во плах'т'ї́йї́ка / плахта́ / це пе́редник йа́кїс' там бу́у / і_та́к йак хо́дили б'ї́л'ше л'уди у́_н'ому ста́р'ї / то в'їд_ц'о́го п'їшла́ на́зва / в'їд_од'а́гу п'їшла́ на́зва села́».

До ЛСГ «Найменування чоловічих аксесуарів» уналежнюємо такі лексеми, як *капелюх, кози́рок, шапка-вушанка, очкур, ремінь, пряжка*. У СУМ номінація *капелюх* має фонетичний варіант *капи^{el}л'ух* і функціонує зі значенням 'жіночий або чоловічий головний убір із фетру, соломи тощо', у розм. ст. 'те саме, що капелюха' [10, IV, с. 92]. У говірці це найменування реалізує значення 'чоловічий фетровий головний убір із широкими полями', називають його по-різному: *капи^{el}л'ух* (фонетичні варіанти – *капи^{el}л'ух, капе^{el}л'ух*), *капи^{el}л'ушок, шл'ана, брил', брил' солом'яний*. Інформанти деталізують: «*шили іс ма^{ter}'її / от так от при^ишите і од^{вер}нуте / дл'а д'їтеї л'ітом шили капи^{el}л'ушки / спли^{el}ли при^м'ерно / ран'іше їжито то їо^{го} на^{вир}'їють / ви^доргують / і по^{том} начи^{най}ють с^{сери}^{el}динки / а по^{том} їже ї за^{ви}^{er}тайють / то ї^{буде} брил' солом'яний» (М. В. Небога).*

Лексема *кози́рок* у СУМ має фонетичну форму *кози́рок* і реалізує значення 'щиток головного убору, що нависає над лобом' [10, IV, с. 212]. Опитувані вимовляють назву цього аксесуара, як *кози́рок* та *кози́р'ок*). Це саме слово в описаній говірці реалізує і значення 'дашок; піддашшя'. Інформанти пояснюють: «*ну кози́р'ок це ш коло 'к'епки*» (О. Ф. Власенко); *б'їл'а дверей ї хат'ї теш їе кози́р'ок / пери^eд їходом ї хату // да / шоп во^{да} с'т'їкала ч'їн л'айють* (Л. М. Оснач).

У говірці с. Плахтіївка лексема *шапка-вушанка* реалізує семему 'шапка з невідкладними навушниками – «вухами»'. Указане значення реалізується у фонетичних варіаціях – *шапка-вушанка* [фонетичний варіант – *шапка-ушанка*], *вушанка* [фонетичний варіант – *ушанка*], *шапка* та *роз'аваїка*. Мешканці досліджуваного села інформують: «*зауїязують отут от / уха отпус^{ка}ють / і тоді от роз'аваїки і вушанки називають*» (В. І. Небога); «*дейак'ї кажуть шапка-ушанка / а ї нас у си^{el}л'ї кажуть шапка*» (Л. С. Саламаха).

Схарактеризуємо найменування *очкур*, яке в СУМ фонетично має форму *очкур* і значення 'пояс або шнур, яким стягують штани або шаровари для підтримання їх' [10, V, с. 834]. Цей аксесуар мешканці с. Плахтіївка називають по-різному: *пойас*, зменш.-пестл. – *пойасок*; *ч'їн їур*, або *ч'їн їура*; *очкур*, або *учкур*; *шнурок*. Представники старшого покоління пояснюють відтінки в значенні вказаних слів: «*це би^с пойаса / так'ї к'ругл'ї / їак шнурки за^тагували / і н'їтпи^{el}резували / да / н'їтїа заїс'а уч^{кур}ом*» (М. П. Стариш), «*ну / по^н'атно ми ста^{рай}емос'а ка^{зати} пойас а їзагал'ї пойасок*» (Л. О. Жебко), «*на воїених ч'їн їура*» (В. І. Небога).

СУМ репрезентує визначення номінації *рем'їн'* – 'широкий шкіряний пояс'. У говірці населеного пункту семема 'довга смуга для підперізування одягу в стані' реалізується в лексемах *шнурок, пойас*, зменш.-пестл. – *пойасок, рем'їн'*. Мешканці досліджуваного села зауважують: «*були ш ремн'ї отк'ї / тоді воїни були настойаїш'її то^{вар}н'ї / пойас / рем'їн' воїно одне ї те сами^e*» (М. П. Стариш), «*багато вар'їант'її і ж'їночий і чолов'їчий / і до бр'ук ідо^нлат'а*» (Л. С. Саламаха).

Опишемо номінацію *пр'ажка*, що в СУМ реалізує значення 'застібка, яка скріплює кінці ремня, пояса' [10, VIII, с. 502]. У мовленні інформантів указане значення реалізується в словах *бр'ажка* [фонетичні варіанти – *бр'ашка, пр'ашка*] і *бл'аха*. Мешканці уточнюють: «*бр'ажка називали / ну це ш'ас їже бл'аха називають*» (В. А. Пономаренко); «*це молод' так каже а старше по^{кол}'їн'а каже бр'ажка*» (Л. С. Саламаха).

ЛСГ «Найменування жіночих аксесуарів» складається з лексем: *хустина, очіпок, пацьорки, рукавиця*. У СУМ лексема *хустина* реалізує семему 'шматок тканини, який пов'язують на голову' [10, XI, с. 175]. Мешканці цього села називають аксесуар по-різному: *хустка*, зменш.-пестл. – *хустинка, платок* або *ко^синка*. Інформанти порівнюють назви, пояснюючи відтінки у значенні: «*платок це о^с'о платок / а ко^синка це три^{кут}ничком*» (Л. М. Оснач). Водночас носії говірки виокремлюють

теплу хустину, яку називають: *кадрел'ка*, зменш.-пестл. – *кадрел'очка*, *кадрилінка*, а також – *пуховий платок*, *теплий платок*, *тоустьий платок*. Нам пояснили: «*кадрел'ка / то теплий шист'аний платок*» (Л. М. Оснач).

Заналізуємо лексему *о'ч'інок*, значення якої представлено в СУМ – ‘давній головний убір заміжньої жінки у формі шапочки’ [10, V, с. 833]. Це значення в говірці є реалізацією слів *о'ч'інок* [фонетичний варіант – *о'чипок*] і *чепчик*. Заміжні жінки пригадують, що *о'ч'інок* – «*даўн'ій ж'іночий од'аг на'голову*» (Л. В. Кошельник). Призначення цього аксесуара: «*ну на'голову над'івайе ота'ке 'кругле / на'ро'зинки соби'райе'ца і 'волос не'висит'*» (М. В. Небога); «*ста'р'і ба'би о'ч'інки над'івали і с'пали ў'н'ом / з'і'мо'й во'п'и'е не'скидали / о'це називалос' о'ч'інок / с'ма'тер'ійі обикно'веной / то'нен'койі 'шили*» (М. П. Стариш).

У СУМ номінація *па'ц'орки* має значення ‘намисто’, ‘мотузки, нитки, шнурки, пасма’ [10, VI, с. 103]. В описаній західностеповій говірці указана лексема реалізує семему ‘бахрома на краях хустки, скатерки тощо’ та ‘незаплетені або погані маленькі коси’. Мешканці села наводять контексти функціонування лексеми *па'ц'орки*: «*кажут' п'ідби'ри сво'їй па'ц'орки / ви'сит' там чи 'волос чи шо*» (Н. Д. Ніколенко), «*йаки'о одрос'та'є во'лос'а і 'л'ізе 'м'іжи 'оч'і / 'мама ўс'е'гда ка'зала при'ми т'і па'ц'орки сво'їй шоб не ў'оч'і 'л'ізли / так називали па'ц'орки / ім'єно на'лице шчо зви'сали / ни'є на'ший / а на'лице*» (Л. С. Саламаха).

Найменування *рука'виц'а* в СУМ є реалізацією двох семем: ‘виріб з цупкої теплої тканини, шкіри з відділенням (для великого пальця), який надівають на кисть руки у холод або для роботи’ і ‘металевий футляр, який надівав рицар на руку під час бою’ [10, VIII, с. 905]. У говірці Плахтіївки лексема *рука'виц'а* [зменш.-пестл. – *рука'вичка*], а також слово *пер'чатка* [фонетичний варіант – *п'єр'чатка*] реалізують семему ‘виріб з будь-якої тканини з відділенням для великого пальця, що надівають на кисть руки в холод або для роботи’.

Висновки та перспективи. Заналізувавши найменування на позначення одягу та аксесуарів у говірці с. Плахтіївка Саратського р-ну Одеської обл., переконуємося у багатстві фонетичних варіантів та значень лексем, що підтверджує полінаціональність і колоритність досліджуваної нами території. На фонетичному та лексичному рівнях спостерігаємо значну кількість слів, відмінних від сучасної української мови. Більшість значень збігаються із тими, що зафіксовані в літературній мові, однак наявні й певні розбіжності. Отже, зазначена говіркова лексика є цінною для розширення емпіричної бази української діалектології. Перспективи дослідження вбачаємо у зіставленні говіркової лексики інших лексико-семантичних груп.

Література

1. Березовська Г. Г. Номінації одягу, утворені від власних назв, у говірках Східного Поділля. *Філологічний часопис*. 2016. № 2 (8). С. 9-17.
2. Березовська Г. Г. Структурна організація та географія назв одягу і прикрас у східноподільських говірках : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2011. 22 с.
3. Бобер Т. Б. Лексика одягу, взуття та прикрас як об'єкт наукового вивчення. *Мовознавчий вісник*. 2019. Вип. 27. С. 109-116.
4. Гавадзин О. Я. Назви одягу, взуття, головних уборів, прикрас Покуття: структура, семантика, ареологія : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Івано-Франківськ, 2014. 20 с.
5. Гриценко П. Ю. Ареальне варіювання лексики : монографія. Київ : Наук. думка, 1990. 272 с.
6. Дроздовський В. П. Українські говори Бессарабського Примор'я : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1962. 27 с.

7. Колесников А. О. Українські південнобессарабські говірки з різнотипною діалектною основою (морфологічна система). *Лінгвістика*. 2012. № 2. С. 94 – 102.
8. Клименко Н. Б. Основні тенденції членування східностепових говірок Донеччини за даними лексики одягу. *Діалекти в синхронії та діахронії: загальнослов'янський контекст*. Київ, 2014. 524 с.
9. Новіцька О. Загальні назви одягу в говірках Підгаєччини Тернопільської області. *Лінгвостилістичні студії*. 2019. Вип. 10. С. 125-134.
10. Словник української мови : у 11 т. / Київ: Наук. думка, 1970 –1980.

References

1. Berezovska, H. H. (2016), *Clothes nominations derived from proper nouns in Eastern Podillya dialects [Nominatsii odiahu, utvoreni vid vlasnykh nazv, u hovirkakh Skhidnoho Podillia]*, *Filolohichniy chasopys*, № 2 (8), pp. 9-17.
2. Berezovska, H. H. (2011), *Structural arrangements of the names of clothes and adornments in the dialects of Eastern Podillya : author's thesis [Strukturna orhanizatsiia ta heohrafiia nazv odiahu i prykas u skhidnopolidskykh hovirkakh : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk]*, Kyiv, 20 p.
3. Bober, T. V. (2019), *Vocabulary of clothes, footwear and accessories as an object of scientific study [Leksyka odiahu, vzuttia ta prykas yak ob'iekt naukovoho vyvchennia]*, *Movoznavchyi visnyk*, Vol. 27, pp. 109-116.
4. Havadzyn, O. Ya. (2014), *Names of clothes, footwear, hats, decorations Pocuttia: structure, semantics, and areals: author's thesis [Nazvy odiahu, vzuttia, holovnykh uboriv, prykas Pokuttia: struktura, semantyka, areolohiia : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk]*, Ivano-Frankivsk, 20 p.
5. Hrytsenko, P. Yu. (1990), *Areal variation of vocabulary : monograph [Arealne variuvannia leksyky: monohrafiia]*, Nauk. dumka, Kyiv, 272 p.
6. Drozdovskyi, V. P. (1962), *Ukrainian dialects of the Bessarabian Primorye : author's thesis [Ukrainski hovory Bessarabskoho Prymoria : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk]*, Kyiv, 27 p.
7. Kolesnykov, A. O. (2012), *Ukrainian South Bessarabian dialects with different dialect bases (morphological system) [Ukrainski pivdennobessarabski hovirky z riznotypnoiu dialektnoiu osnovoiu (morfolohichna systema)]*, *Linhvistyka*, № 2, pp. 94-102.
8. Klymenko, N. B. (2014), *The main trends in the division of the eastern steppe dialects of Donetsk region according to the vocabulary of clothing [Osnovni tendentsii chlenuvannia skhidnostepovykh hovirok Donechchyny za danymy leksyky odiahu]*, *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: zahalnoslov'ianskyi kontekst*, Kyiv, 524 p.
9. Novitska, O. (2019), *Clothes vocabulary in the subdialects of Pidhaytsi district of Ternopil region [Zahalni nazvy odiahu v hovirkakh Pidhaiechchyny Ternopilskoi oblasti]*, *Linhvostylistychni studii*, Vol. 10, pp. 125-134.
10. (1970-1980), *Dictionary of the Ukrainian language [Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 t.]*, Nauk. dumka, Kyiv.

А. П. Романченко,

*Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра украинского языка;*

В. А. Каназирская,

*Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра украинского языка;*

СУБДИАЛЕКТНАЯ ЛЕКСИКА ЮЖНОЙ БЕССАРАБИИ И СОВРЕМЕННЫЙ УКРАИНСКИЙ ЯЗЫК: СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ

В статье осуществлен сравнительный анализ диалектной лексики говора с. Плахтеевка Саратовского района Одесской области и современного украинского языка, проведено параллели как на фонетическом, так и на лексическом уровнях. Определены различия субдиалектной лексики и литературной нормы.

Ключевые слова: говор, диалект, современный украинский язык, номинация, одежда, аксессуар.

A. P. Romanchenko,

*Odesa National I. I. Mechnikov University,
Department of Ukrainian Language;*

V. A. Kanazirska,

*Odesa National I. I. Mechnikov University,
Department of Ukrainian Language*

COLLOQUIAL VOCABULARY OF SOUTHERN BESSARABIA AND MODERN UKRAINIAN LANGUAGE: A COMPARATIVE ASPECT

The study of the dialectal vocabulary of the southern regions of the Dniester and the Danube is still relevant for modern dialectology. This territory is an area of late formation with complex multidirectional and different-time interdialectal and interlingual interactions. **The purpose** of this article is to compare the names of clothes in the dialect of the village Plakhtiivka (Odessa region) and the nationwide Ukrainian language. **The object** of research is dialectal names of clothes, and **the subject** is phonetic and semantic aspects of the specified vocabulary.

A descriptive method (to characterize the names of clothes), component analysis (to establish the semantics of the studied vocabulary) and comparative method (to identify common and different in dialect and modern Ukrainian language) were used in the process of studying colloquial vocabulary. **The source base of the study** contains field recordings of colloquial speech, made on a special questionnaire. **The theoretical value** of the obtained results lies in the systematization of common and different in phonetic and semantic aspects, and the **practical value** - in the potential use of the results in classes on dialectology and lexicology and in lexicographic practice.

The study describes lexical items of four lexical and semantic groups: "Names of men's clothing", "Names of women's clothing", "Names of men's accessories" and "Names of women's accessories". In a comparative aspect 18 lexical items are considered. At the phonetic and lexical levels a significant number of lexical items different from the modern Ukrainian language have been found. Most of the meanings of the analyzed lexical items coincide with those recorded in the nationwide language. However, there are some differences that constitute the specifics of the dialect. The considered colloquial vocabulary is valuable for enriching the empirical base of Ukrainian dialectology and preserving dialect names in the annals of the Ukrainian language.

Key words: colloquial vocabulary, dialect, modern Ukrainian language, nomination, clothes, accessory.